

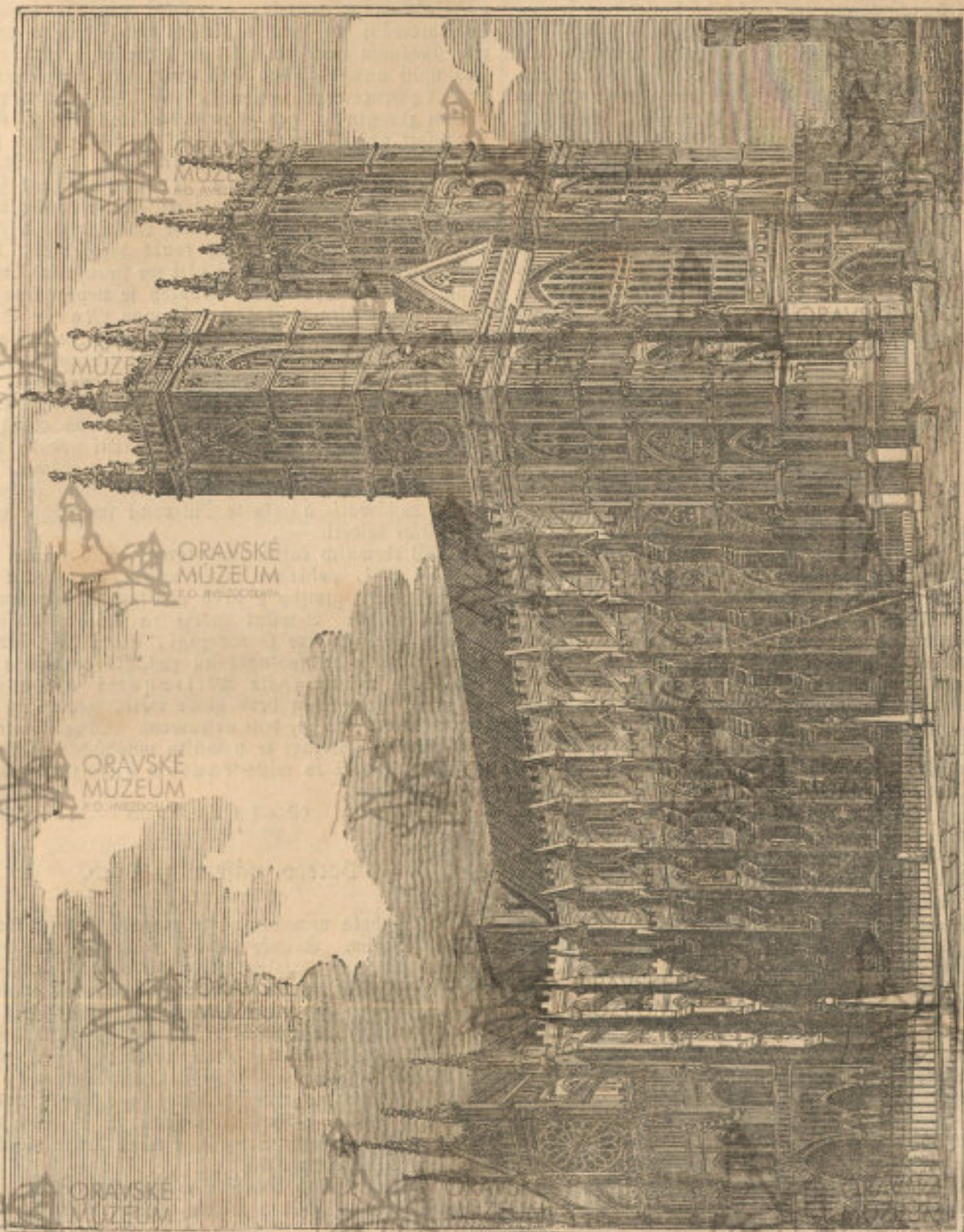
S w ě t o z o r,

nehlačiněšší spis obrázkový k rozšíření užitečných známostí
pro Čechy, Moravaně a Slováky.

Číslo 38.

Wychází každou sobotu.

1854.

(Gewinnet durch Benjaminsche w London)

fami z pozlaceného broncu. — Dřítatně by nás to

[illegible]

W dřewnych částech pospytował tento chrám, ga-
teměr i ginj, pohřebnj místa všem, genž tolik bo-
hatstvj měli, gjmžby si hrob pod kostelnj stěnan za-
kupiti mohli. A všsal nelezj tu skutečně všickni,
gichžto pomnykž zde se nalezagj, mbyřž tito buď od
národu, buď od spoleuvěcanů zvláště ctěným a za-
slaužilým mužům (gako Miltonowi a Šekspj-
rowi), genž swjg hrob gjnde měli, gedině na dů-
kaz weliké pocty gde byli postaweni. W gednom oří-
dkž chrámu nalezagj se pomnykž mnohých slawitých
básnjřů, pročež to místo sautem básnjřů (poetů)
gels nazwáno.

Vatéro pášem zemních.

Nic zhoľa nevyrovná se majestátnj krásě léta w pásně horkém. Slunce wznáší se křmo w obzor, a promítá se w okamžení žhavými oblaky na východu, naplňuje klenutj nebesě světlem oslepujícím, gehožto blesku ani sjeť nezahrává. Luna hvíří tam méně bledě. Vapřtomě trásopanj gřm žiwější a čistější, a mléčná cesta šířj světlo mihavě. Je této nádhěře nebes pozj se gessně gajně powětřj, poslid moře, bugny žrůst bylinstwa, welikánské podoby (twary) rostlin a žiwotů, wšecká ta přjroda mnohem wětší, mnohem žiwější, k tomu gessně méně nstála a méně pohyblivá.

KE Mírná pařna udržíla w náhradu gemné a rož-
manité w nadu gara i geřené, gařoř i mírné horfo

léta a prospěšně studeno; zimy; tato postupeň čtyř počasí roční, není nikoli v horším pásmě, aniž v fraginách pruhu zimního známa. Část severního pásma mírného, šířící se mezi obratníkem a 35° šířky, podobá se na mnoze pásmu horšemu. Až k 40° nebyvá mráz v rovinách ani tuhý, aniž trvá dlouho; zřídka zde vydati sněh. Kraginy však povýšeny všude přístojností zimní pocitky; stromy pozbyvají i v rovinách listí svého a tak, zbavené zelenosti, odávají přes listopad a prosinec. Od 40° až k 60° geny se střídají čtyř počasí nepřesvědčivě a nevyčíslně, ačkoliv beze všeho nebezpečí pro zdravý lidstva. Slověk ale gest to nazývce sám, geny prospěšná ta podnebí z větších částí utvořil; Sedm, Uhry, Francouz, Angličany podobaly se před 20 stoletími Kanadě a střední Asii, fraginám-to, kteréž jako naše vlastní u prostřed mezi horším a zimným pásmem leží.

Za 60° až k 78°, geny se zdá býti pomezím fragin v severní pološouli k lidem přibýtkům schopných, geny se obecně takto dvoje počasí. Venugei tam totiž dlouhá, tuhá zima, po kteréž někdy nenadále nesnesitelné varno následuje. Dorážení paprsků slunečních, slabé toliko pro silný gegich imér, množíc se ve dnech nesmírně dlouhých, dorozuje tam sněhy, kterýchžbydom gečině v pásmě horším očekávali. V zimě naopak zmrazá hořalka v pokojích topných, ano i perny okoragí z části ledem. Nalezlo se, že země sama již na 100 střevích zblábněla. Nint ve teploměru zmrazá zůstavu stápeň zimní neurčený. Mluvíme zde o stupních nevyšších, a o pásmu lednatém vůbec. Střná poloha anebo blízkost moří velikých zgemňuje podnebí až na stupeň, geny i mužům nepředpokotým zdá se býti nepohoditelný. Bergen v Norvegích, a celé pomezí fragin této mezi 60° a 62° šířky má zimní velmi desivou, zřídka ale sněh a mrazy; počasí toto ge méně tuhé, tak že se tu méně paliva vyptřebuje, nežli v Krakově, v Praze a ve Vídni, pod 50° až k 48° stupni šířky.

Pásmo zimné požívá pokojného zdachu, neznámého ve fragích mírných; žádné baure, žádná frupobití, žádné sloty; svět záře severné, odrážený sněhem, plaví temnoty točnou nocí. Dnové několikměsíční, ač náoherně gednotvárné, přispěšagí rostěm zplavobem úžasným; za třikráte čtyřmécitma ledm roztaje sněh a světy se vypuť.

Země, na které bydlíme, gest okraňlá.

Ne gednou ze čtenářů našeho Swětozora gest povědomo, že země naše, na které přebýváme, gest okraňlá, a gatoby kauči, na čívan protěgšich stranách poněkud značně, podobná; než není se čemti čiviti, že se při bdném gestě semo tamto štel našich dosavade řízení gestě mnozí naleznu, kteří, nenabudauce ani vědomostí čílovětu nevyptřebných, co do známosti přelstí svého světa, ba ani své vlastní, a státi slavných, gež předtome naši to bogi i v pokojí vyslonali, a gumy nad gi e národy lausdnj se wznesli, aneb tomu, že země okraňlá gest zcela upjratí, aneb gen proto pauze w čítí bánu, že hodnowěrnj lidé gim o tom domýšali, proč by ale tomu věřili, udati neumějíce.

Že však země naše v pravdě okraňlá gest, zajiště se přesvědčíme, gestliže gen pilně následující věci sobě rozvažíme.

1) Slověk toliko malau země částí olem svým pogeďnu přehlédnutí může: země tato nezdá se mu docela býti okraňlá a kulatou, ovšem ale rovinou, kteraužto kol kolem nebe čisté obkličuje. Na tomto nebi za dne slunce vychází, na něm též zachází, gakož i v noci měsíce a hvězdy, o kterých, že by nad míru výšce nad našimi hlavami visely, myslíme, na něm se spátragi. Předce však, chce-li se docela k tomu poslednjmu okraňu země naši přiblížiti, tam kde se nebe se zemí stýkati zdá, kdež se nám zdá, že hvězdy rukau dosahneme, přesvědčíme se teprva, že tam gest z novu tak daleko, gat bylo před tím, na konec země naši, že to všude bylo toliko mámením oka našeho. Než kdyby se někdo prvního května z domu pašil na cestu, dal se na východ fraginami, kde bydlejí nečistí národové slonauští, pobratření neuházejí, Merawané, Slováci, Poláci, Rusové, obrátil se pak do Asie a přišel zde až k moři, zde vsednul na terab a po moři se plavil, později pak na zem vyšloupil, a poráde na východ kráčege, došel pak znovu moře, opět na sobě plýnul čtveře loncečné lonce světa nagiti: přišel by člověk takový za několik roků do fraginy známé, slyšel by poznovu sladké, a tím milegšj mu teď znouky gazýla wateršého, slyšel krásné, dávno neslychane, zapomenuté již napolo písne domácí, ušel by zdaleka wěz kostelní, sobě předobře známou, a zastavil by se loncečné na místě, obdudž byl wysšel, nenaleznou domácího lonce světa; zkrátka wyslonal by cestu okolo světa, tak gako, kdyby z gistého punktu započau, střdau čaru rovně napořád okolo kaule k prvnígšjmu punktu táhnul. Takovýto cest gůz wíce než dwadcet w rozličné strany znamenitj plavcůw odbyli. Mezi těmi gest gedem z neyhlawnegšich angličš admiral Cool (Kuf), kterážto, dwakráte obgew celau zemi, po třetí okolo nj se plawě na ostrowě Dwaihi od divochů jabit byl. A to gest první a neyhlšj důwod, že země naše gest okraňlá.

2) Nacházegice se kdesi na obšjrné rovině, kdež ani hory ani lehy obzor nám nezamezugi, a postupugice dále tu předu na galantoli stranu, lehce se přesvědčíme, že se s námi tento obzor kazdau chwiltu měnj: za námi se tratj gité předměty z oka našeho, a před námi se newe čim dál tím aupněgi wystyugi. Repoduce spozorugeme wěze kostelní, šířky domu neywpěšich, vzděgi pak užíme docela město i druhé předměty. Jež pak by se státi nemohlo, pašli by země eprawnou rovinu plošá byla. Wššedše na horu ued na wěz wyslonat, tut se šíř obzer náš, t. g. wzdáme mnohem wzdálenegšj předměty než zgdola, to všude gest následkem zakulatelé podoby země naši. Poněwadž bychom ginal wšedky věci w rovině gité bez lesů a hor, chlumeč, se zjez tak dobre zgdola gat zghora wiošti museli.

3) Gij wšše bylo powědjno, že člověk stoge na zemi, gedne velmi malau částí ggi powrchotní grafem přehlédnutí může. Kdybyom ale mohli t. p. přehlédnati se do měsíce, widěti bychom zem dokonale i podobu gegj, gat widjme též měsíce a slunce. Než poněwadž se umážeme w gité wzdálenosti nad zemí postawiti, musíme pilně pozor dáti we přjrode na takowau přjpadnost, kterážby byla následkem opravdowé podoby země; a tím gšau zatměnj. Při zatměnj měsíce widjme wzdychy, že sijn, genžto že země na měsíce padá, má podobu kola, a proto musí býti země, z níž sijn tento padá, okraňlá.

